

N:o 25.

Ank. till Riksd. kansli den 15 febr. 1898, kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
upplåtelse till Norrköpings stad af förra hospitalslägen-
heten Hospitalsholmen.*

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande be-
handling remitterad proposition (n:o 3) af den 10 december 1897 med-
delas, hurusom — sedan enligt Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, till
efterrättelse meddeladt genom kongl. bref den 13 maj 1893, till Norrkö-
pings stad för utvidning af segelleden mellan staden och Bråviken
upplåtits från den inom stadens område belägna förra hospitalslägen-
heten Hospitalsholmen 1 hektar 61,8 ar mark mot ersättning, som be-
stämts i enlighet med kongl. förordningen angående jords eller lägen-
hets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 — stadsfullmäktige
i Norrköping i en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Östergöt-
lands län jemte yttrande från magistraten i Norrköping till Kongl.
Maj:t insänd ansökning hade anfört, hurusom berörda upplåtelse endast
afsett tillgodoseende af det mest trängande behofvet för sjöfartens
befrämjande, samt att staden numera behöfde ökad utrymme för

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 4 Saml. 1 Afd. 17 Häft. (N:is 25, 26).

rörelsen i och vid stadens hamn, i synnerhet om, såsom man hade anledning att antaga, en myckenhet gods, deribland för export afsedda skogsprodukter, komme att transporteras till hamnen från Norrköping—Söderköping—Vikbolandets jernväg, som medelst utlagdt spår stälts i förbindelse med hamnen och måhända äfven i en snar framtid blefve förenad med öfriga smalspåriga jernvägar inom länet. Den enda mark, som lämpade sig att använda för hamnens utvidgning med nödiga kajbyggnader, tilläggs- och lastageplatser, upplagsställen, väg- och spåranläggningar med mera, för hvilket allt ej obetydligt utrymme erfordrades, tillhörde ofvanberörda indragna hospitalslägenhet, hvilken i stadens hand skulle genom befordrande af sjöfartens och handelns intressen komma det allmänna till godo på långt fördelaktigare sätt, än hvad nu vore fallet. På grund häraf hade stadsfullmäktige anhållit, att staden måtte berättigas att, för utvidgning af hamnen medelst kajbyggnader, tilläggs-, lossnings- och lastningsplatser, upplagsställen samt väg- och spåranläggningar med flera anordningar, i den mån behofvet påkallade, nu inlösa lägenheten Hospitalsholmen efter derå verkställd värdering genom särskild nämnd, utsedd i den ordning förenämnda kongl. förordning den 14 april 1866 stadgade.

Öfver berörda, af magistraten i Norrköping samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkta ansökning hade domänstyrelsen efter remiss hört lägenhetens arendator Carl Fredrik Skjöld, som enligt styrelsens kontrakt den 12 december 1890 och transportresolution den 24 mars 1892 innehade arrenderätten till lägenheten intill den 14 mars 1912 mot årligt arrende af 1,500 kronor, hvarifrån dock jemlikt kongl. brefvet den 29 juni 1894 afginge 75 kronor 77 öre, utgörande fem procent ränta å den till statsverket influtna löseskilling för det enligt förstberörda kongl. bref till Norrköpings stad upplåtna område; och hade bemälda Skjöld i ett den 25 januari 1897 afgifvet yttrande, med erinran, bland annat, att för närvarande endast en del af lägenheten vore för det uppgifna ändamålet erforderlig, samt att i allt fall tidpunkten för vidtagande af de i ansökningen omförmälda anordningarne vid hamnen ej blifvit af stadsfullmäktige angifven och möjligen komme att infalla först efter det Skjölds arrendetid tilländagått, hemställt, att, derest ansökningen vunne bifall, vid lägenhetens öfverlåtande till staden förbehåll måtte göras derom, att Skjöld skulle bibehållas vid de rättigheter och skyldigheter, som enligt det om lägenheten gällande arrende-kontrakt honom tillkomme.

Derjemte hade, i anledning af hvad Skjöld sålunda anfört, domänstyrelsen infordrat yttrande från stadsfullmäktige, hvilka derefter med

skrifvelse den 8 april 1897 till styrelsen öfverlemnadt bevittnadt skriftligt förklarande af den 19 derföretgångne mars från Skjöld, att han ej hade något att erinra mot stadsfullmäktiges framställning, derest Norrköpings stad af Kongl. Maj:t tillförbundes att såsom blifvande egare af lägenheten dels låta Skjöld så till vida tillgodonjuta förenämnda arrendeaftal, att staden under Skjölds arrendetid icke satte sig i besittning af annan eller större del af Hospitalsholmen än ett område af högst 50 meters bredd längs utmed Hospitalholmens norra gräns mot Motala ström och det af staden förut förvärfvade området af lägenheten, dels ock till Skjöld utgifva full ersättning ej mindre vid tiden för nyss angifna områdes besittningstagande för all olägenhet och förlust, som kunde för Skjöld uppstå derigenom, att samma område med derå till äfventyrs befintliga byggnader afträddes till staden, samt för värdet af de Skjöld enskildt tillhöriga byggnader, som kunde vara å området uppförda, än äfven vid utgången af Skjölds arrendetid för de Skjöld enskildt tillhöriga byggnader, som kunde vara uppförda å det område, hvaraf staden först då komme i besittning, hvilka ersättningar, utom i hvad de afsåge det område, hvarå den så kallade Röda stugan vore belägen och som för närvarande vore uthyrdt till Norrköpings bryggeriaktiebolag, samt det område, som vore utarrenderadt till grosshandlaren Helge Ehrenborg, om hvilka begge områden särskilda aftal vore träffade, borde bestämmas af tre gode män, af hvilka drätselkammaren i Norrköping och Skjöld skulle utse hvardera en och den tredje tillkallas af de sålunda valde, med rätt för magistraten i Norrköping att nämna gode män, derest någon af parterna undandroge sig dylikt val eller de af dem valde gode män ej kunde ena sig om den tredje; hvarjemte Skjöld ytterligare förbehölle sig dels rätt att icke behöfva afträda någon del af den till den så kallade Röda stugan hörande marken eller af den till Ehrenborg upplåtna upplagsplatsen förrän ett år efter uppsägning, dels fri väg till de vid den förut till staden gjorda markupplåtelsen uttagna vattningsställen för Skjölds kreatur, dels ock slutligen rättighet att, i händelse Norrköpings stad efter utgången af Skjölds arrendetid icke skulle finna lägenheten vara för allmänt ändamål erforderlig, å nyo arrendera lägenheten eller den del deraf, som ej skulle för allmänt ändamål begagnas, med tillgodonjutande af den Skjöld i 21:sta punkten i förenämnda arrendekontrakt medgifna optionsrätt, mot arrendebelopp, som skulle bestämmas af tre gode män, utsedde på nyss angifna sätt.

I sin sistberörda skrifvelse hade stadsfullmäktige anført, att det visserligen varit för staden förmånligast, om staden redan nu kunnat

komma i besittning af hela ifrågavarande lägenhet, helst antagligt vore, att staden under Skjölds återstående arrendetid eller under de närmaste femton åren blefve i och för hamnens utvidgning i behof af större areal af Hospitalsholmen, än här ofvan angifvits, men att, då staden ej ville orsaka Skjöld större rubbning i hans arrenderätt, än omständigheterna med nödvändighet påkallade, samt det ej syntes möta någon svårighet att med Skjöld träffa uppgörelse under hand angående afstående af den större areal, som för ifrågavarande ändamål kunde erfordras, stadsfullmäktige hemställde, att deras ansökning måtte bifallas med de förbehåll beträffande arrendatorn Skjöld, som i hans sist omförmälda förklarande innehölles.

Med öfverlemnande af berörda yttranden hade domänstyrelsen afgifvit eget utlåtande af den 23 april 1897 och dervid beträffande ifrågavarande lägenhets omfattning och beskaffenhet meddelat, att, efter hvad framginge af instrumentet öfver en å lägenheten år 1890 hållen värdering för lägenhetens utarrendering på tjugtu år från den 14 mars 1892, till densamma hörde enligt en hos arrendatorn befintlig karta och på uppmätning af förste landtmätaren A. Th. Calén grundad uträkning en areal af 61 hektar 96.6 ar, af hvilken areal, deri inginge förenämnda till staden upplåtna område, 23 hektar 42.6 ar upptagits såsom tomter och åker, 18 hektar 6.4 ar såsom äng, 20 hektar 13 ar såsom skoglös betesmark samt 34.6 ar såsom vägar; att åkerjorden af värderingsmännen ansetts hafva för ringa höjd öfver Motala ström för att bära eller komma att bära lönaude skördar; att odlingslägenheter ej förefunnes, enär aflopp saknades för de eljest lätt odlade betes- och ängsmarkerna; att nybyggnad erfordrades, om lägenheten skulle blifva fullbyggd, enär det der befintliga boningshus, liksom källare, bod, stall, oxhus och brygg-hus, ej tillhörde kronan, utan arrendatorn; samt att arrendevärdet af uppskattningsmännen föreslagits till 1,100 kronor, deraf 937 kronor 4 öre beräknats för tomter och åker, 150 kronor för ängen, som ansågs lemna 30 à 40 lass svårbergadt starrhö, samt 12 kronor 96 öre för det lägenheten tillhörande fiske; och hade domänstyrelsen, jemte erinran att, enär af uppskattningsinstrumentet jemväl framginge, att arrendatorn af lägenheten till följd af dennas belägenhet invid Norrköping vore i tillfälle att bereda sig särskilda inkomster genom upplåtelse af platser för virkesupplag med mera, styrelsen höjt arrendevärdet till 1,500 kronor eller samma belopp, som sedermera vid lägenhetens utarrendering för densamma betingats, vidare anført, att, ehuru den areal, som tillhörde lägenheten, ej syntes i sin helhet ännu på lång tid vara behöflig för de i ansökningen angifna ändamål, styrelsen likväl, enär lägenheten med sin

vattensjuka jord, hvilken till följd af det låglända läget icke kunde antagas genom afdikning förbättras, icke syntes, för jordbruksändamål använd, kunna lemna statsverket en afkomst, som motsvarade hvad vid dess försäljning, på sätt som nu föreslagits, kunde i köpeskilling förväntas, tillstyrkte bifall till stadsfullmäktiges förevarande framställning.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva:

dels att den del af förra hospitalslägenheten Hospitalsholmen, hvilken icke redan blifvit till Norrköpings stad upplåten, måtte mot ersättning, som bestämdes i enlighet med kongl. förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866, till staden upplåtas, med vilkor

att staden inträdde i de rättigheter och skyldigheter gent emot arrendatorn af lägenheten, som enligt nu gällande arrendekontrakt derom och, hvad arrendeavgiftens belopp anginge, enligt ofvanberörda kongl. bref den 29 juni 1894 tillkomme kronan, såvidt ej annorlunda blifvit genom arrendatorns af stadsfullmäktige godkända förklarande af den 19 sistlidne mars öfverenskommet eller framdeles blefve med arrendatorn aftaladt; samt

att nu ifrågavarande del af lägenheten måtte, hvad kronans rätt anginge, af staden tillträdas den 14 mars 1899, å hvilken dag löseskillingen för nyssnämnda del af lägenheten senast skulle af staden erläggas;

dels ock att berörda löseskilling måtte tilläggas fonden för anordnande af lokaler för statens embetsverk i hufvudstaden och för sådant ändamål till statskontoret inlevereras.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot hvad Kongl. Maj:t i detta ärende föreslagit, hemställer,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 februari 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.